

EUROKRATT

MARGOT WALLSTRÖM

võimendab EL-i
kodanike häält

Parteid eurovalimiste
pöörises

Prantsuse tudeng
vaimustub eesti
kultuurist

Õpi koos Kalevipojaga
tarbijaõigusi tundma

Ise ei taha, aga teisi ka sisse ei lase

TOIVO KLAAR, EUROOPA KOMISJONI EESTI ESINDUSE JUHT

Immigratsiooni teema on kuum mitte üksnes Eestis, vaid kogu Euroopas. Üsna loogiline, võttes arvesse meie maailmajao demograafilist olukorda. Mildest on aga puudus, on pikaajalised otsused, mis annaksid vastuse küsimusele "mis siis saab?" Lubatagu mul siin kohe öelda, et Euroopa Komisjonil ei ole oma visiooni sellest, kuidas Euroopa Liidu demograafilist probleemi lahendada. Euroopa Komisjon on küll soovitanud, et liit vajab pikema perspektiivilist immigratsioonipoliitikat, aga seda on tõdenud ka liikmesriigid ja nii ehk naa on immigratsiooni- ja asüüliteema liikmesriikide ja mitte Euroopa Komisjoni pädevuses.

Aga ikkagi: mis siis saab, kui meil endil (piisavalt) lapsi ei sünni, aga immigrante me ka (eriti) ei taha sisse lasta? Elanikkond vananeb ja väheneb, selles on kõik ühel meelel. Vastuseks sellele räägitakse vahest suuremast rõhuasetusest teadmispõhilisele majandusele; et väiksem arv inimesi saaks ära teha rohkem tööd. Nojah, eks me selles suunas liigume, aga seda teeb ka kogu maailm – kuigi Euroopa suhteliselt suurem jõukus annab meile mingi konkurentsieelse, tuleb ikkagi tõdeda, et ega kõrgtehnoloogia intensiivsem kasutuselevõtt ei korva elanikkonna vananemist ja vähenemist. Kusagilt peab tulema tööd, kusagilt peavad tulema maksud; eriti kohas nagu Eesti, mis on niigi (suhteliselt) alarahvastatud.

Juba täna on meie jaoks riigi ülalpidamine suhteliselt kulukam kui näiteks sakslase jaoks. Ja kui aastal 2050 on Eesti elanikkond vastavalt tänastele prognoosidele tunduvalt vähenenud, siis on kogu füüsilise ja vaimse infrastruktuuri ülalpidamine veel palju kallim kui praegu. Kas paneme siis näiteks Hiiumaa lukku, sest rahvast ja ressursi lihtsalt enam ei jagu? Ka varasematel aegadel on osad Eesti maast näiteks sõdade ja katkude tagajärjel tühjaks jäänud, aga ega see meie konkurentsivõimele hästi ei mõjunud. Ja seda Eesti pilti saab suuremal või vähemal määral üle kanda ka mujale Euroopasse. Võtkem näiteks praegu suhteliselt tiheda asustusega Belgia, kus on ebatüüpiline, et märgatavad osad riigist võiksid tühjaks jääda, et ometi koormab rahvastiku pidev vananemine riigi majandust ka seal. Sellest ka küsimus: "mis siis saab?" Eesti on käivitunud mitmeid innovaatilisi projekte, näiteks vanemapalga maksmine. Taolist poliitikat on katsetatud ka mujal maailmas, aga ikkagi tundub, et sellest ei piisa. Lihtne matemaatika ütleb, et meil on vaja kaht uut inimest iga kahe inimese kohta, kui soovime, et elanikkonna arv püsiks sama. Paraku aga pole seda juurdekasvu kusagilt näha. Sündivus on küll tõusnud, aga mitte piisavalt ja ilmselt ka selle arvelt, et sünnitavad inimesed, kes mitmel põhjusel jätsid gondateel või sajandi algul sünnitamata. Ja mitte harva piirduakse ühe lapsega, mis ju ka ei anna vajalikku demograafilist tulemust.

Samas on eurooplased suhteliselt tõrjuvad suurearvulise immigratsiooni suhtes. Riiklikud või EL-i tasemel vastuvõetud meetmed ei kutsu kolmandate riikide teadureid ja oskustöölisi Euroopasse nii, nagu seda suudavad näiteks USA või Austraalia. Ja küsimus ei ole mitte üksnes õigusaktides, vaid veel enam elanikkonna suhtumises, mis ju muidugi ka mõjutab poliitike seadusandlikke otsuseid. Võrdlus USA või Austraalia või Kanadaga ei ole muidugi täiesti õige, sest need riigid ongi immigrandidele rajatud, ent lõppude lõpuks on vaid kaks võimalust, kuidas säilitada praegune elanike arv, rääkimata elanikkonna suurendamisest, mis Eestile kindlasti ka ära kulub: suurem iive ja/või suurem immigratsioon. Teisi võimalusi lihtsalt ei ole.

Ma ei hakka siin pakkuma vastuseid, sest teema on väga keeruline ja võimalikud vastused on ka väga keerulised – ja kindlasti ka väga kulukad. Aga tahan oma tänase kirjutükiga lihtsalt rõhutada asjaolu, et probleem on akuutne ja me ei räägi siin mägedetaguselt ajast, vaid arengusuundadest, mis võivad juba käegakatsutavas tulevikus väga otseselt mõtetes mõjutada Teie või minu, rääkimata siis meie laste, elukvaliteeti. Nii Eestis kui ka Euroopa Liidus laiemalt. Seetõttu on vaja küsimusega tõsiselt tegeleda nii poliitikutel, kes peavad realistlikke lahendusi välja pakkuma, kui ka valijatel, kes peavad olema nõus kulukate ja esmapilgul vastumeelsete otsustega, et kindlustada oma pikaajaline heaolu. **ek**

Kolumn

2 Toivo Klair: Ise ei taha, aga teisi ka sisse ei lase

4-5 Uudised

Persoon

6-7 Margot Wallström lähendab Euroopa Liitu selle kodanikele

Europarlamenti valimised

8-9 Millist energiat Euroopa vajab?

10-11 Kui ranged peavad olema tarbijakaitse reeglid ELis?

Kasulik EL

12 Ärgem laskem mööda võimalust jagada koolis rohkem piima

13 Läänemere strateegia arvestab kodanike ettepanekutega

14-15 Õpi koos Kalevipojaga tarbijaõigusi tundma

Kultuur ja vaba aeg

16 Ristsõna

17 Fototudengite näitus võrdleb Euroopa riikide kultuuri kodumaisega

Noor

18-19 Prantsuse kunstitudeng hindab kõrgelt Eesti kultuurimaastikku

Kas teadsid?

20-21 Prantsusmaa hoolitseb eurooplaste ühtsuse eest

Kasulik EL

22-23 Narvas õpetatakse kõiki kõikjalt

Statistika

24

Helista, kui on küsimusi

EUROPE DIRECT on tasuta teabetalitus, mida inimesed võivad kasutada kõikjal Euroopa Liidus, et saada vastuseid küsimustele ELi ja sellega seonduvate teemade kohta. Huvitab sind ELis töötamine või õppimine? Tahad saada teavet ELi põhiseaduse või institutsioonide kohta? Helista ja uuri järele!

faks 737 5725
e-post edir@euroinfo.ee
<http://www.euroinfo.ee/ed>

Soovid ELi alast teavet saada ülikoolidest? Abi saad Euroopa Liidu dokumendikeskustest:

EUROPE DIRECTi talitusel on:

TULE MEILE KÜLLA!

Ühtne tasuta telefoninumber 00 800 6789 1011, millele saab helistada ELi liikmesriikidest ning kus kõnelele vastatakse ka eesti keeles.

Euroopa Liidu Infokeskus
Laikmaa 15, Tallinn 10143
tel 626 4433, faks 626 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee

Tavaline telefoninumber 00 322 299 9696, millele saab helistada kõikjalt üle maailma ning mille puhul kehtivad tavapärased kõnetariifid.

EUROPE DIRECTi infopunktid:
Lõuna-Eesti infopunkt
Egle Arge
Tartu Ülikooli Raamatukogu
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5725,

Kesk-Eesti infopunkt
Janika Vingel
Järva maavalitsus
Rüütli 25, Paide 72713
tel 385 9662, faks 385 0519
e-post edir@jarvamv.ee
www.jarva.ee/euroinfo

Tartu Ülikooli Raamatukogu EL-i dokumendikeskus
Ruth Tammeorg
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5781
faks 737 5701
e-post euroinfo@utlib.ee

Pärnumaa infopunkt
Kersti Liiva
Pärnu maavalitsus
Akadeemia 2, Pärnu 80088
tel 447 9739, faks 447 9735
e-post edir@parnumaa.ee
www.mv.parnu.ee

Audentese Ülikooli EL-i dokumendikeskus
Liis Saks
Tondi 55, Tallinn 11316
tel 699 6557
faks 699 6500
e-post liis.saks@audentes.ee

Hillar Mets

Eurokratt

Euroopa Komisjoni Eesti esindus
Rävala 4, Tallinn 10143
telefon 626 4400
faks 656 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee

Toimetuse kollegium: Hannes Rumm, Mai Võõrmann, Hardo Pajula, Karl Martin Sinijärvi, Peep Vain
Teostus: KPMS

Kaanefoto: Euroopa Komisjon
Fotod: iStockphoto, Mai Võõrmann, Euroopa Komisjon, Annika Haas
Trükk: Uniprint

Tiraaž: 50 000

Ajakirja tekstid ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikke seisukohti.

Avatud on üleeuroopaline digitaalraamatukogu

www.europeana.eu

Novembris avatud üle-euroopaline digitaalraamatukogu pakub tasuta juurdepääsu üle kahe miljonile raamatule, kaardile jne.

Digitaalne raamatukogu sisaldab rohkem kui 1000 kultuuriorganisatsiooni materjale, Euroopa muuseumide digitaliseeritud maale ja teoseid ning riikide arhiivide olulisi dokumente.

Ulatusliku ettevõtmise eesmärgiks on, et 2010. aastaks võimaldaks digitaalne andmebaas juurdepääsu 10 miljonile teavikule, mis kajastavad Euroopa rikkalikku kultuurilist mitmekesisust.

Europeanat haldab Euroopa Digitaalraamatukogu Sihtasutus, mis koondab Euroopa peamiste raamatukogude, arhiivide, muuseumide, audiovisuaalsete arhiivide ja kultuuriasutuste ühendusi. Europeana toimimisstruktuuri haldab Hollandi kuninglik rahvusraamatukogu.

ek

Komisjon õhutab au sees pidama Euroopa toiduaineid

Euroopa Komisjon alustas oktoobris arutelu, kuidas Euroopa põllumajandustootjad saaksid kõige paremini ära kasutada kodumaiste toiduainete kvaliteeti ning nendest toodetest tarbijaid kõige efektiivsemalt ka teavitada. Huvigruppides aasta lõpuni kestva arutelu tulemusena avaldatakse nn roheline raamat.

Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Klaar märkis, et kuna üleilmastumine hoogustub, ülemeremaade odavate toodete surve suureneb ja tarbijate nõudmised muutuvad, on komisjoni hinnangul Euroopa kõige mõjusam vahend praegu just toiduainete kvaliteet.

Järgmisel aastal avaldatav roheline raamat annab vastused küsimustele, kas tuleks lubada turustada tooteid, mis ei vasta esteetiliste või muude sarnaste põhjuste tõttu turustusnormidele. Samuti, kuidas tuleks arendada geograafiliste tähistuste süsteemi, kuidas saaks tõhustada ELi mahepõllumajandustoodete ühtse turu toimimist või kuidas saaks suurendada tootmist ELi äärepoolseimates piirkondades.

ek

ELi asutused hakkavad koos infot jagama

Kui siiani tegelesid liikmesriigid Euroopa Liidu tegemistest teavitamisega iseseisvalt, siis ülemaailmsete väljakutsetega toimetulekuks peab ELi teavitusalane tegevus olema edaspidi rohkem koordineeritud.

Alates 15. oktoobrist on liikmesriikidel ja ELi institutsioonidel kohustus teha Euroopat käsitlevates küsimustes pidevat omavahelist koostööd.

Kokkuleppe sõlmimisega on institutsioo-

nid ja liikmesriigid otsustanud üheskoos üksteise teavitamist parandada. Selleks lepiti kokku rakenduslikul partnerlusel põhinevas lähenemisviisis, mis eeldab, et igal aastal määratakse kindlaks ühised teabevahetuse prioriteedid ning liikmesriikide ja institutsioonide teabetalituste vahelised koostöömeetmed.

Komisjonile tehti ülesandeks koostada iga aasta lõpus ka aruanne vastava kokkuleppe täitmise kohta.

ek

Kõverad kurgid ja banaanid on polettidel tagasi

Direktiiv, millega EL mõotis banaanide kõverust, ei kehti enam - vildakad viljad on polettidel jälle olemas.

Novembris kiitsid Euroopa Liidu liikmesriigid heaks komisjoni ettepanekud 26 puu- ja köögivilja sordi turustusnormide tühistamiseks. Kümne puu-, köögivilja- ja marjaliigi puhul, sealhulgas õunad, maasikad ja tomatid, jäävad turustusnormid kehtima, kuid isegi

nende puhul lubavad liikmesriigid kauplustel esmakordselt müüa normidele mittevastavat kaupa, kui nende märgistus võimaldab neid eristada ekstraklassi, esimese ja teise klassi toodetest. Teisisõnu võimaldavad uued eeskirjad riikide ametiasutustel lubada iga-aastase suuruse ja kujuga puu- ja köögiviljade müüki.

ek

Komisjon nõustab liikmesriikide kriisilukorda sattunud pankasid

Uute eeskirjade kohaselt tõstetak hoivuste tagamise määr ühe aasta jooksul 20 tuhandelt eurolt sajale tuhandele ning iga liikmesriik võib miinimummäärasid veelgi tõsta.

Euroopa Komisjon avaldas oktoobris suunised, kuidas liikmesriigid saaksid praeguse finantskriisi tingimustes võimalikult hästi toetada oma rahaasutusi, ilma et sealjuures rikutaks ELi riigiabi eeskirju ega moonutataks liigselt konkurentsi.

Meetmed ei tohi Euroopa Liidu riigiabi eeskirjade kohaselt moonutada konkurentsi, mis tähendab, et diskrimineerida ei tohi teistes liikmesriikides asuvaid rahaasutusi, samuti ei tohi

valitsuse toetuse tulemusena ebaõiglaselt suurendada pankade äri võimalusi. Lisaks peavad meetmed olema ajaliselt piiratud ning ka erasektor peab neisse piisavalt panustama.

Komisjon tegi ka ettepaneku vaadata läbi ELi eeskirjad hoivuste tagamise kohta, et seeläbi suurendada hoivustajatele pakutavat kaitset ning säilitada hoivustajate usaldus finantsüsteemi turvaabinõude vastu. Samuti tahetakse lühendada aega, mis on ette nähtud väljamaksete tegemiseks juhul, kui pank satub makseraskustesse, seniselt kolmelt kuult kolmele päevale.

ek

Komisjon valmis kiirendama Lääne-Balkani riikide liitumisprotsessi

Iga-aastases strateegilises dokumendis soovib komisjon ELi laienemispoliitikat kiirendada.

Dokumendis seatakse eesmärgiks kiirendada Lääne-Balkani riikide ja Türgi vastuvõtmist ELi eeldusel, et need riigid kõik vajalikud tingimused täidavad. Näiteks võivad liitumisläbirääkimised ühe kandidaadi – Horvaatiaga – jõuda lõpusirgele juba 2009. aasta lõpuks, kuid läbirääkimiste tempo Türgiga sõltub sellest, kui kiiresti suudetakse seal reformid ellu viia.

Komisjon töötab edasi selle nimel, et ELiga ühinemise väljavaade oleks Lääne-Balkani riikide kodanike ja ettevõtete jaoks konkreetsem. Kui kehtestatud tingimused on täidetud, võib komisjon teha riikide kaupa ettepaneku viisanõude kaotamiseks 2009. aasta jooksul.

ek

Margot Wallström lähendab Euroopa Liitu selle kodanikele

TEKST: KADRI KUKK
ERR KORRESPONDENT BRÜSSELIS

Euroopa Komisjoni asepresident ja teabevahetusvolinik Margot Wallström usub, et lõhet Euroopa Liidu institutsioonide ja tavainimeste vahel on võimalik vähendada. Selle saavutamiseks käib Wallström isiklikult liikmesriikides kodanikega kohtumas.

Erinevad arvamusuuringud üle Euroopa näitavad, et inimesed peavad end eelkõige prantslasteks, rootslasteks või eestlasteks, aga mitte Euroopa Liidu kodanikeks. Kas teie töö Euroopa Komisjoni teabevahetusvolinikuna on võitlus tuuleveskitega?

Ma ei usu, et rootslaseks, lätlaseks ja samaaegselt eurooplaseks olemine on teineteist välistavad tunded. Ma usun, et need identiteedid tugevdavad üksteist. Oleme väga seotud oma rahvusega, kultuuriga ja koduga, ent samal ajal on piirid avatud ja just noorte inimeste mobiilsus laseb meil end tunda ka Euroopa Liidu kodanikena. Kindlasti ei ole eurooplaseks või eurooplaseks olemine teineteist välistavad mõisted.

Kuidas sellisel juhul seletada süvenevat euroskepsist? Kuidas te veenaksite näiteks Iiri valijaid või Tšehhi presidenti Vaclav Klausit, et Euroopa Liit ja Lissaboni lepe on tegelikult head asjad?

Mulle tundub, et iirlased tunnevad end vägagi eurooplastena. Nad ei kahtle oma kuulumises Euroopa Liitu. Lissaboni leppe hääletuse läbikukkumise põhjustas hulk faktoreid, teiste hulgas näiteks hirm ja teadmatus. Sageli ei olnud inimestel võimalust lepet läbi lugeda ja selle sisu mõista. Pigem oodati valitsuselt kiireid

vastuseid. Mis puutub Tšehhi presidenti, siis ma ei kujuta ette, mis tema puhul võtaks. (naerab)

Kas teabevahetusvoliniku töö ei ole pisut midagi sellist, mida kriitikud nimetavad Euroopa Liidu propagandaks maksumaksjate raha eest?

Kindlasti mitte. Propaganda ei tööta. Ma olen alati rõhutanud, et teabevahetus tuleb näha demokraatia tööriistana. Tegelikult olen saanud palju rohkem kriitikat just selle kohta, et olen teabevahetusvoliniku töös läinud üht kõige keerulisemat rada ja proovinud võimendada Euroopa Liidu kodanike häält. Propaganda ei huvita kedagi. Meil tuleb minna kohalikule tasandile, kuulata palju enam inimesi ning selgitada neile Euroopa Liitu. Peame jõudma oma kodanikele võimalikult lähedale.

Kui te inimesi kuulate, siis mida nad teile räägivad ja mis te selle teadmise teete?

See on oluline küsimus. Me katsetame erinevaid meetodeid inimeste kuulamiseks. Oleme korraldanud kõikides liikmesriikides kodanikega konsultatsioone. Kutsume juhusliku valiku järgi kohtumistele eri vanusest apoliitilisi inimesi

erinevatest eluvaldkondadest. Arutame nendega üheskoos Euroopa Liidu prioriteete. Inimesed on öelnud, et nad soovivad näha Euroopa Liitu globaalsel tasandil jõulisemana. Keskkond, kliimamuutus ja energiajulgeolek on kodanikele tähtsad. Samas pannakse palju rõhku ka sotsiaalsetele teemadele. Minu ülesanne on viia need mured Euroopa Liidu ametiisikute kohtumistele. Ma loodan, et tulevikus näeme me kodanike foorumit toimumas samaaegselt ministrite nõukogu kohtumistega.

Kas teil on tõendeid, et teie ametiajal on lõhe kodanike ja Euroopa Liidu institutsioonide vahel vähenenud? Tuleval kevadel toimuvad Euroopa Parlamendi valimised, aga valimisaktiivsus kipub aasta-aastalt langema.

Küsimus on, et kuidas lõhe vähenemist mõõta? Kuidas mõõta seda, kas me oleme oma töös olnud edukad? Ma arvan, et peame jälgima paralleelselt mitut näitajat, millest üks on kodanike valimisaktiivsus. Samas ei sõltu valimisaktiivsus pelgalt Euroopa Liidu institutsioonidest, vaid ka liikmesriikidest. Ma usun, et me peame tegema liikmesriikidega koostööd, mitte nägema teineteises süüdlast kodanike vähese aktiivsuse taga.

Viimastel europarlamendi valimistel osutus valituks vaid 204 naist, mis on napp kolmandik europarlamendi 732 kohast. Miks inimesed eelistavad meeskandidaate?

Enamik valimisnimekirju koosneb meestest. Naisi on nimekirjades liiga vähe või ei ole naiskandidaatidele eraldatud piisavalt kohti. Ma leian, et see ei ole õige. Olen julgustanud poliitilisi parteisid sätima naisi nähtavatele kohtadele, neid mobiliseerima ja neid valimisnimekirjades ettepoole nihutama.

Kas liikmesriigid on teie initsiatiiviga kaasa tulnud?

See erineb liikmesriigiti. Ma usun, et pikemas perspektiivis ei ole liikmesriikidel pääsu. Nad mõistavad, et naiste kaasamine on osa võrdsete võimaluste poliitikast. Praegu on oht selles, et naised ei käi valimas. Näiteks Iiri referendumil oli näha, et naised olid märksa enam ei-pooler kui mehed. Sama kehtis noorte kohta. Kui sellised küsimused määravad referendumite tulemuse, siis ma usun, et me vajame võrdõiguslikkuse teemal laiemat avalikku arutelu.

Kui me vaatame Euroopa Liidu institutsioonide kõrgeid ametikohti, siis

kas te usute et naiste ja meeste tasakaal Euroopa Liidus on paigast ära?

Loomulikult on tasakaal paigast ära. Me esindame 52% ühiskonnast, aga meie esindatus Euroopa Parlamendis või teistes institutsioonides on alla 40%. Enamikus liikmesriikides on olukord veel hullem. Ma olen sageli öelnud, et vaadake kohtumiste nn perepilte. Me näeme, et Euroopa Liidu kohtumistelt naised põhimõtteliselt puuduvad. Ainus erand on Saksamaa kantsler Angela Merkel, kuid väga sageli ei kohta neil pildidel ühtegi naist. See ei ole demokraatlik. Ma toetan kampaniat 50-50, mis taotleb naiste ja meeste võrdset esindatust. Soovin, et naised oleksid rohkem kaasatud.

Tulles tagasi teabevahetuse juurde, siis mitmed ajakirjanikud Brüsselis kurdavad, et nende lood lükatakse toimetustes sageli tagasi, sest Euroopa Liidu teemad tunduvad igavad. Millest selline arvamus?

Ma usun, et sellise ettekujutuse tekkimisele aitab kaasa Euroopa Liidu äärmiselt keeruline ülesehitus. Kogu otsustusmehhanism on väga keeruline. Lisaks tegeleme me nii paljude teemadega, alates lehmade ülelugemisest liikmesriikides kuni näljahädani Aafrikas ja rahuni Lähis-Idas. Sageli

on raske järke pidada, mis parasjagu toimub. Euroopa Liidu asjades on meeletult kontraste. Kohati laskutakse ülimate detailidesse, teinekord jälle proovitakse kätt globaalses jõupoliitikas. Ilmselt ei ole kerge teha lugusid, mis lugejate silmis Euroopa Liidu ellu ärataksid. Samas mõjutavad Euroopa Liidu otsused meie igapäevast elu.

Te küsisite ühe oma raamatu pealkirjas, et miks on Euroopa Liitu nõnda raske armastada. Kas on või?

Me soovime luua Euroopat inimeste jaoks, mitte vastupidi. Kui vaatame minu kodumaad Rootsit, siis meil ei ole Euroopa projektiga nii suurt emotsionaalset sidet kui näiteks prantslastel. Seetõttu suhtume Euroopa Liitu pigem pragmaatilisel. Me kuulume Euroopa Liitu, sest see on kasulik. Kindlasti tuleb tegeleda demokraatia defitsiidiga, et kodanikud mõistaksid, miks on oluline, et Euroopa Liit räägiks ühel häälel. Olgu tegemist finantskriisiga või immigratsiooniprobleemidega. Euroopa Liit ei pruugi olla seksikas, ent ta on parim valik. **eh**

Millist Euroopat me tahame?

TEKST: KADI HERKÜL
EUROOPA PARLAMENDI
INFOBÜROO JUHATAJA

Järgmise aasta juunikuul esimesel nädalalõpul, 4.–7. juunini 2009, valivad 350 miljonit Euroopa Liidu kodanikku oma esindajad maailma suurimasse otsevalitavasse demokraatlikku parlament – Euroopa Parlamenti. Eestit hakkab Euroopa Parlamenti uues enam kui 700-liikmelises koosseisus esindama 6 liiget. Number on küll väga väike, ent seda olulisem ja kaalukam on meie valik.

Nagu kirjutas mõne aja eest 31. oktoobri Eesti Päevalehes endine õiguskantsler Allar Jõks: “Kodanike vaikiv enamus võib ju arvata, et mis neist ikka oleneb. Aga vaikijaid ei kuule keegi. Tuleb usaldada iseend kui kodanikke ning oma võimalusi kõrgeimat võimu teostada.”

Sestap alustame tänases Eurokrati numbris kevadeni kestvat küsitlust, milles oleme palunud osalema kõik Riigikogus esindatud erakonnad ning mille eesmärk on pakkuda hääletamaminejale võimalikult selget pilti erinevate poliitiliste erakondade seisukohadest Eestile olulistest, ent Euroopa mõõtemega küsimustes.

Esimeses numbris on luubi all energia ning tarbijakaitse, järgmistel kordadel räägime Euroopa piiridest, keskkonnakaitsest, ühenduse eelarvest ning hariduse-teaduse-innovatsiooni küsimustest.

Head lugemist ja kaasamõtlemist! **ek**

*Ajakirja trükkimiseks ei ole laekunud vastuseid erakonnalt Eestimaa Rohelised ning Eesti Keskerakonnalt.

1. Millist energiat Euroopa vajab?

Isamaa ja Res Publica Liit

JÜRI RAATMA
MAJANDUSMINISTRI NÕUNIK

Euroopa energiapoliitika on juba mõnda aega ristteel. Viimaste aastate peateemaks on olnud ühtse energiapoliitika sidumine kliimasoojenemise vastaste abinõudega. Euroopa Liit on soovinud olla ses osas maailmas esirinnas. Finantsraskused on aga toonud esile erimeelsused teemal, kas kavandatud meetmed ei osutu Euroopa majanduse jaoks raskel ajal liiga suureks koormaks.

Reformierakond

IGOR GRÄZIN
RIIGIKOGU LIIGE
EUROOPA PARLAMENDI 2009. AASTA
VALIMISTE KANDIDAAT

Energiakriis on Euroopas juba sama hästi kui tulekul. Seda mitmel põhjusel. Euroopa energiaportfelli üks olulisi komponente on maagaas, mis on transporditav täna eeskätt vaid torujuhtmeid pidi ja seega – gaasihanked ja nende tingimused määrab see, kes on toru teises otsas. Siinpoolses Euroopas on selleks Venemaa. Ilma gaasita saab juba paljude asjadega hakkama, aga on kaks kindlat kohta, kus täna ei asenda gaasi tegelikult

Rahvaliit

ESTER TUIKSOO
EESTIMAA RAHVALLIITU ASEESIMEES

Euroopa Liidu energiatarbimist mõjutab riigiti erinevalt peamiselt kliima erinevus Põhja-Jäämere äärest Vahemereni, energiamahukas tööstus ja transport.

Euroopa Liit sõltub juba poole ulatuses imporditavatest energiaallikatest ning see trend süveneb. Sellest tulenevalt peab Euroopa Liit tervikuna üle vaatama kogu

Eesti Sotsiaaldemokraatlik Erakond

KATRIN SAKS
EUROOPA PARLAMENDI SOTSIAAL-
DEMOKRAATIDE FRAKTSIOONI LIIGE

Euroopa Komisjon on sõnastanud energiapoliitika eesmärkideks energia julgeoleku, konkurentsivõimelisuse ja jätkusuutlikkuse. Samuti peab ELi energiapoliitikat vaatama kooskõlas ELi kliimapoliitikaga, mis seab sihiks kliimamuutuse pidurdamise, vähendades kasvuhoonegaaside õhkupaiskamist 20% võrra võrreldes 1990. aastaga.

Jätkusuutlik saab olla ainult selline energiapoliitika, mis on suunatud fossiilsete kütuste vähendamisele energiatootmisportfellis, energiasektori keskkonnamõju piiramisele ja taastuvate energiaallikate

Ses olukorras tuleb leida tee, mis arvestab majanduse olukorraga, ent ei tõmba samas pidurit uute tehnoloogiate arendamisele ja kasutuselevõtule. Energiakandjate, eriti nafta ja maagaasi hinna erakordselt ulatuslik ja kiire muutumine viimasel paaril aastal on näidanud vajadust olla vähem sõltuv energiatarbijate monopolistlikust või kartellilaadsest hinnakujundusest. Krediidikriisi taustal ei paista see ehk välja, ent

ülkõikuvale naftahinnal on kindlasti olnud oma osa majandusraskuste tekkimises.

Eesti ning ka Läti ja Leedu jaoks on selle taustal eriti tähtsad energiajulgeolekuga seotud küsimused. Elektrienergia varustuskindluse suurendamiseks on tarvilik liituda Kesk-Euroopa elektrisüsteemiga UCTE. See eeldab Poola ja Leedu vahel uue ühenduse rajamist. Ka Eesti peab olema valmis tegema sellega seoses investeeringuid. Uute

välisühenduste rajamine, näiteks Estlink 2 Eesti ja Soome vahele, on aga ühtlasi tarvilik eeldus toimiva elektrituru tekkeks. Ilma piisava võimaluseta transportida elektrit ühest riigist teise ei teki avatud elektriturul tarbijate jaoks kõige olulisemat asja – konkurentsi. Sama probleem on gaasitarbimise osas, sõltuvust monopolidest ei tohi suurendada. **ek**

mitte miski: soojatootmine ja suure soojamahukusega protsessid. Probleemiks on ka see, et Venemaal ei jätku gaasi endalgi ja ta on kokku ostnud gaasi kolmandatest, Kesk-Aasia riikidest, mis omakorda suurendab tundmatute arvu selles võrrandis.

Kõige olulisem probleem seisneb selles, et Venemaa on harjunud keerama gaasiraani nii, nagu poliitika seda nõuab: Ukraina puhul keerati sellepärast, et seal ei osatud

valida venemeelset presidenti, Valgevenel sellepärast, et sealne „batka“ ei tahtnud jagada venelastega transiiditasu, poolakate puhul sellepärast, et ligi 600 aastat on Poola olnud Venemaa kõigi agressioonide takistuseks Lääne Euroopasse jne.

Medvedevi kõne, mis pidi teenima kannuseid Putini ees, oli agressiivsem, mis minu põlvkonnal kuuldud. Seega on Venemaa poliitika üldpilt selge: konfrontatsioon

USA ja Euroopa Liiduga. Venemaa püüab täna lõhkuda ELi võimalikku energeetilist ühtsust tehes pisisoodustusi kord ühele, kord teisele riigile eraldi... Saksamaale, Itaaliale, Ungarile... Venemaa huvi on EL ära osta jaehindadega ja jükshaaval. Lõpuks kaotavad kõik, eeskätt need ostetavad ise. On vaid üks võimalik vastustrategia: ühtne ELi energiapoliitika suhetes Venemaaga. Mis on muide tegelikult hea ka Venemaale endale. **ek**

energiapoliitika. Ainult traditsioonilisele taastuvenergiale lootma ei saa, sest sellega saaks katta väikse osa energiatarbimisest. Järsult tuleb suurendada vahendeid uurin-gutele uute inimsõbralike energiaallikate väljatöötamiseks, mis asendaks nii fossiilsete kütuste kui ka tuumakütuste baasil toodetud energiat. Fossiilsete kütuste maht

on piiratud ja põletamisel nii kateldes kui ka automootorites eralduv CO₂ on probleem keskkonnale. Aatomielektrijaamad on ohuks nii elanikkonnale kui ka keskkonnale. Tuleviku seisukohalt on ainu-võimalik uute energiaallikate leidmisele suunatud uuringud. **ek**

laiemale kasutuselevõtule. Kliimamuutuste vastases võitluses on energiasektoril mängida võtmeroll, sest just nimelt energiasektoris on ELis CO₂ õhkupaiskamise vähendamine majanduslikult kõige taskukohasem ja vähendamise potentsiaal kõige suurem, seda iseäranis riikides, kus fossiilsete kütuste osakaal energiatarbimises on ulatuslik nagu Eestis.

Energia säästlik tarbimine on väga olulise tähtsusega, sest säästa on tunduvalt odavam kui mätta raha uutesse elektritootmisvõimsustesse. Euroopa Komisjon hindab ELi energiasäästupotentsiaaliks 25–30%

võrreldes tänase tarbimisega, Eesti vastavad numbrid on samas suurusjärgus.

Olukorras, kus aastal 2020 ligi 20% tarbitavast energiast on taastuv, peame küsima, millistest allikatest saame ülejäänud 80%. Suure osa sellest moodustavad fossiilsed kütused nagu maagaas, kivisüsi, nafta, elektritootmises aga ka tuumaenergia. Euroopa sõltuvus imporditavatest energiaallikatest suureneb ning seda just piirkondadest, kus on võimul autokraatlikud valitsused. Nende valitsuste soov ELi suurenevat energiasõltuvust oma huvides kasutada on tinginud ka energiajulgeolekuga

tegelemise kõrgeimal poliitilisel tasandil ELis. Sellisele survele saab vastata ainult sisemaiste energiaallikate kasutamise, alternatiivsete tarnijate ja tarneteede kasutuselevõtu ning energiaturu avamisega, mis seab liikmesriigid vastastikkusse sõltuvusse ning vähendab iseäranis suuremate riikide motivatsiooni energiatarbijatega kahepoolseid tehinguid teha. **ek**

2. Kui ranged peavad olema tarbijakaitse reeglid ELis?

Isamaa ja Res Publica Liit

JÜRI RAATMA
MAJANDUSMINISTRI NÕUNIK

ELis on üle 490 miljoni tarbija ja ELi tarbijapoliitika eesmärk on muuta nende elu paremaks ning anda neile võimalus kasutada täielikult kõiki siseturu eeliseid, mis tarbijate jaoks tähendab eelkõige suuremaid valikuvõimalusi ja soodsamaid hindu. Tahetakse suurendada tarbijate kindlustunnet ühisturul, et tarbijad saaksid julgelt teha piiriüleseid oste ja saada parima hinna ja kvaliteediga sobivaim toode või teenus.

ELi tarbijapoliitika strateegias aastateks 2007–2013 on seatud eesmärgiks näidata kõigile ELi elanikele, et nad võivad teha sisseoste igal pool Euroopa Liidus – kodutäna poekesest kuni veebisaidini – ning olla kindlad, et nad on kõikjal tõhusalt kaitstud nii ohtlike toodete kui ka petturitest kauplejate eest.

Strateegias on püstitatud kolm peamist eesmärki: 1) suurendada ELi tarbijate

mõjukust, andes neile vajalikku teavet, tagades turu läbipaistvuse ja kindlustunde; 2) suurendada tarbijate heaolu, võimaldades neile suuremat valikut seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse, hinna, kvaliteedi ja mitmekesisusega; 3) kaitsta tarbijaid selliste tõsiste ohtude eest, millega üksikul tarbijal ei ole võimalik hakkama saada.

Selleks, et tarbijail oleks kindlustunne ühisturu suhtes ning et kõik ettevõtjad

saaksid pakkuda ja müüa kaupu ühtsete eeskirjade ja nõuete alusel, on vaja ühtlustada liikmesriikide tarbijakaitse reegleid ja neid reegleid ühetaoliselt rakendada. Selle eesmärgil on loodud liikmesriikide pädevate asutuste vahel mitmed koostöövõrgustikud, mille kaudu toimub tihe praktiline koostöö, et kõrvaldada turult ohtlikud tooted ja takistada ebaausate kauplejate tegevust. Tarbijate jaoks on kõigis liikmesriikides loodud

Euroopa tarbijakeskused. Need tarbijakeskused moodustavad võrgustiku (Euroopa tarbijakeskuste võrgustik – ECC-Net), mille antakse tarbijatele nõu nende õiguste kohta ja tagatakse lihtne võimalus piiriüleste ostudega seotud kaebuste lahendamiseks. Ka selle võrgustiku peamine eesmärk on suurendada tarbijate kindlustunnet. **ek**

Reformierakond

KRISTIINA OJULAND
RIIGIKOGU ASEESIMEES
REFORMIERAKOND
EUROOPA PARLAMENDI 2009. AASTA
VALIMISTE KANDIDAAT

Tarbijakaitsele tuleb suurt tähelepanu pöörata eelkõige seetõttu, et tarbija on müüja või teenuse osutajaga lepingu sõlmimisel enamasti nõrgemaks pooleks. Põhjusteks on vähesed teadmised vastava toote/teenuse valdkonnast, materiaalsete võimaluste puudumine oma huvide kaitsmisel või vahel ka julguse puudumine näiteks mõnest teisest Euroopa Liidu riigist ostetud toote tagastamisel.

Kuna tarbijakaitse koondab endas väga erinevaid valdkondi, siis kehtivad ka erinevad spetsiaalsed valdkonda reguleerivad õigusaktid. Eesti tarbijakaitsealases seadusandluses kajastuvad kõik Euroopa Liidu tasandil vastuvõetud direktiivid. Seega on Eestis tarbija kaitstuse tase sama kui teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Näitena võib tuua kõigile ühtsed lennureisija õigusi kaitsvad määrused, mis on osutunud

mitmetele eestlastele kasulikuks abivahendiks. Teine suurem murevaldkond on e-kaubandus.

Riigisiselt saab tarbijaid ka rohkem kaitsta, kui Euroopa Liidu direktiivid seda ette kirjutavad. Eestis on seda mõnes valdkonnas ka tehtud. Samuti ei ole Euroopa Liidu õigusaktidega reguleeritud ühtset müüjapoolsete kaebuse lahendamise korda. Eestis on tarbijakaitse seaduses kirjas

müüja kohustus võtta vastu tarbija kaebus ning sellele vastata 15 päeva jooksul.

Paraku ei realiseeru praktikas kõik, mis paberil kirjas alati sellisel kujul nagu seda vaja oleks. Tarbijakaitse tõhusus ei sõltu üksnes õigusaktide olemasolust ja nende rakendamise mõjususest, vaid väga suur roll on tarbija teadlikkusel ja haritusel, kuidas oma õigusi kaitsta. Tarbijaharidus on ka Euroopa Liidus üheks eelisarendatavaks

tarbijapoliitika suunaks.

Olen seisukohal, et järelvalve tarbijakaitse reeglite täitmise üle on oluline ning vajaduse tekkimisel tuleb reegleid ka karistada. Tarbija aga peaks ka ise valvas olema ja üha rohkem enda kaitseks küsimusi esitama. **ek**

Rahvaliit

KAJAR KAMBER
EESTIMAA RAHVALIIDU ASEESIMEES

Tarbijakaitse reeglid peavad olema nii ranged, et nad kaitseks piisavalt tarbijate huve. Kui ühe poole moodustavad paberil olevad reeglid, siis palju suurem mure on üldjuhul tarbija kaitsmisega tegelevate organisatsioonide suutlikkus tekkinud probleemid ka reaalselt lahendada. Viimaseks näiteks Eestis on pankades valuuta konverteerimisega toimuv.

Eestis on tarbijadki muutunud teadlikumaks ning seetõttu on nad ka järjest enam pöördunud kiirelt kohe kaupmehe poole ja mured saavad üldjuhul lahenduse. Samas on suurenenud infotelefonide koormus. Usun, et kaupmeeste huvi on ennekõike oma usaldusvääruse säilitamine ning probleemide korral on nemadki huvitatud ennekõike olukorra kiirest ja

kliendisõbralikust lahendamisest. Samas peavad reeglid olema väga täpselt paigas, et vältida mitmetimõistmist. Inimestele tuleb kindlasti soovida julgust, et nad probleemi korral oma õiguste eest seisaksid, sest probleemist teavitamine on väga oluline ja seda esmalt nii kaupmehe kui ka hiljem tarbijakaitse jaoks. Kindlasti peab aga seadusandlust pidevalt täiustama: kui täna on

Eestis põhiprobleemid tarbekaupade ja teenustega, siis Euroopas on juba põhiprobleemiks kujunenud e-kaubanduse mured ning ega meilgi nendest pääsu pole. **ek**

Eesti Sotsiaaldemokraatlik Erakond

KATRIN SAKS
EUROOPA PARLAMENDI SOTSIAAL-
DEMOKRAATIDE FRAKTSIOONI LIIGE

Tarbijakaitse küsimused on viimasel ajal avalikkuses üha suuremat kajastust leidnud, kasvõi seoses SMS- ja eurolaenudega. SMS-laenude puhul on näha, et riik on võimaline tegema kiireid samme, et kaitsta tarbijat. Kuigi esialgu kostis ka selliseid hääli, et ei tohi piirata inimeste “vabadust” lollusi teha ja end võlgadesse uputada. Aga ilmselt hakkas tasapisi kohale jõudma ka arusaam, et sedasorti vabadus tuleb varem või hiljem teistel kodanikel kinni maksta. Parem siis juba püüda kaitsta inimest – vahel ka tema enda eest.

Ka Tarbijakaitseamet on asunud jõu-

lisemalt tegutsema. Samas on selge, et peame suunama rohkem ressursse tarbijakaitse parandamiseks. Oleme loonud tingimused ettevõtjate arendamiseks, aga samas ei tohi unarusse jätta ka tarbijat.

Euroopa Komisjoni uuringu kohaselt on eestlaste aktiivsus tarbijaoiguste eest seismisel suhteliselt madal. Üksi kohtute ette võtmine on kulukas ja aeganõudev, aga kollektiivselt õigust nõuda meil, erinevalt nii mõnestki teisest naaberriigist, ei saa.

Samas näitab Eurobaromeetri 2006. aasta uuring, mis viidi läbi 25 Euroopa Liidu liikmesriigis, et 74 protsenti tarbijatest

võtaksid tihemini ette kohtutee, kui nad saaksid seda teha koos teiste tarbijatega. Niisiis võib-olla peaksime selle peale tõsiselt mõtlema ka Eestis. Miks mitte anda tarbijale selline võimalus.

Vähemalt ühes küsimuses peavad aga reeglid tagama tugevaima võimaliku kaitse ilma igasuguste kompromissideta. See puudutab kõige väiksemaid tarbijaid. Euroopa Parlamendis arutatakse praegu mänguasjade direktiivi eelnõud, mis peaks selle tagama. Parandama peaks 20 aastat vanu reegleid, keelama muu seas kantserogeenide ainete kasutamise mänguasjades,

allergeensed lõhnaained ning reguleerima “mänguasjade peitmise” maiustuste sisse, et tagada nende ohutus. **ek**

Ärgem laskem mööda võimalust jagada koolis rohkem piima

TEKST: MARIANN FISCHER BOEL
PÖLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU VOLINIK

Kas olete teadlikud piimas leiduva kaltsiumi, mineraalide ja valkude kasulikkusest? Kas teate, et lapsed tarvivad üha enam gaseeritud jooke ja üha vähem piimatooteid? Kas teate, et ülekaalus levib Euroopa laste seas ärevustekitava kiirusega? Kas teate, et kõik need küsimused on omavahel tihedalt seotud?

Euroopa laste vööümbermõõt suureneb halbade toitumisharjumuste ja liiga vähese liikuvuse tõttu. Sellel on tõsised tagajärjed. Täna ebatervislike harjumustega lapsed on homme haiged täiskasvanud, seega tuleb meil teha pingutusi, et kõik meie lapsed õpiksid tundma ja armastama tervislikke eluviise. Üheks võimaluseks on äsja uuendatud ELi koolipiimaprogramm, millest saab loodetavasti osa võimalikult suur hulk Euroopa Liidu lastest.

Koolipiimaprogramm on tihedalt seotud Euroopa Liidu üldise püüdega luua tervem ja paremas vormis Euroopa. Koolipiimaprogramm ei puuduta ainult piima. Sellega julgustatakse lapsi tarbima rohkem piimatooteid, nagu piima, jogurtit ja juustu, et nad kujundaksid endale paremad toitumisharjumused, mis loodetavasti püsivad kogu elu.

Uue programmi raames on ka vanematel keskkoolilastel juurdepääs subsideeritud koolipiimale ja piimatoodetele. See on eriti julgustav, sest tavaliselt ei hooli just see vanuserühm eriti oma tervisest. Veelgi hullem on, et selles vanuses noored arvavad sageli ekslikult, et ebatervislik söök ja jook on põhiline

„lahe” olemise näitaja. Meie ülesanne on seda mõtteviisi muuta ja anda teavet tervisliku eluviisi eeliste kohta, et juhtida teismelised tagasi õigele teele. Meil tuleb alustada teavitustegevust ja pöörduda nende teismeliste poole otse ja nende oma keeles.

Äsja algatasin ühe suure kampaania osana kogu ELi hõlmava fotovõistluse lastele ja teismeliste, aga ma loodan, et sellega liitub veel riiklikke ja eraorganisatsioone, kes aitavad meil levitada tervisliku eluviisi põhimõtet. Loomulikult ei saa ma sundida koole koolipiimaprogrammis osalema, aga ma loodan, et õpetajad, lapsevanemad ja koolide juhtkonnad toetavad meie pingutusi ja võtavad sellest osa.

Meie eesmärk on kindlustada, et kõik meie lapsed, uue põlvkonna eurooplased, saaksid võimalikult hea lähtekoha kogu eluks ja kasvaksid terveteks täiskasvanuteks. Selleks vajavad nad valgurikast toitu ja nende kehad vajavad kaltsiumi tugevate luude kasvatamiseks – ELi koolipiimaprogramm saab sellele kaasa aidata! Lisainfot leiad siit: www.drinkitup.eu

ek

ELi koolipiima-kampaania kutsub osalema fotokonkursil

Oktoobris algatas Euroopa Komisjon kõigile ELi koolidele suunatud teavituskampaania „Joo piima!”, millega tahetakse suurendada teadlikkust piimajoomise kasulikkusest laste hulgas ja toetustest, mida EL koolidele pakub.

ELi toetust saavate toodete nimekiri hõlmab nüüdsest nii tavalist kui ka maitsestatud piima, sh ka laktoosivabu piimajooke; samuti suuremat juustuvallikut (ka madala rasvasisaldusega juuste), ning jogurteid ja hapendatud piimatooteid, nagu näiteks pett ja keefir.

Programmi raames nähakse ette täies mahus toetuste maksmist lisaks lasteaedadele ja algkoolidele ka keskkoolidele. Programmi uuendused jõustusid käesoleva õppeaasta alguses. Koolipiimakava eeskujul tegi Euroopa Komisjon mõned kuud tagasi ettepaneku hakata õpilastele jagama ka tasuta puu- ja kõõgivilju.

Kuni 28. veebruarini 2009 saavad kõik huvilised esitada võistlustööd piimateemalise fotokonkursile. Võistlusel on oodatud osalema tööd, mis näitavad, kuidas nii õpilased kui ka nende pered ja sõbrad piima ning piimatooteid tarvivad ja naudivad. Parimad fotod laetakse üles ka fotogaleriisse, kust valitakse avaliku hääletusega välja kolm parimat tööd, mille autorid saavad auhinna Nintendo Wii mängukonsooli. Lisaks levitatakse esitatud fotosid ka trükimaterjalides üle terve Euroopa.

Läänemere strateegia arvestab kodanike ettepanekutega

TEKST: ERKKI BAHOVSKI

Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraadi direktor Jose Palma Andres ütles intervjuus Eurokratile, et avalikkus on Läänemere strateegia eesmärgid hästi vastu võtnud ning strateegia uueneb pidevalt.

Jäänud liiga vähe aega?

Komisjon käivitas debati selle aasta kevadel, olles saanud tugeva toetuse Läänemere piirkonna esindajate võrgustikelt Brüsselis. Alates sellest ajast oleme korraldanud sidusrühmade konverentsi ja kolm temaatilist ümarlauda – tulemas on ka neljas ümarlaud ja veel üks sidusrühmade koosolek.

Internetikonsultatsioonid avalikkusega saavad ühele poole selle aasta lõpus, sest tahame 5.–6. veebruaril Rostockis toimival sidusrühmade üldkoosolekul tulemustest kokkuvõtteid teha. Siiski võib debatt liikuda liikmesriikidesse, kui Rootsi eesistumise ajal 2009. aasta sügisel hakatakse strateegiat arutama Euroopa Liidu Nõukogus. Sõltub liikmesriikide valitsustest, kuidas nad otsustavad oma kodanike seisukohti koguda. Strateegia pole „kivisse raiutud”, vaid seda uuendatakse eelseisvaid aastail, lõpetades elluviidud tegevused ja lisades vastavalt vajadusele uusi.

Ehkki Läänemeri peaks olema peaaegu ELi sisemeri, on selge, et ilma Venemaa osaluseta ei tööta ükski strateegia korralikult. Missuguse näete Venemaa partnerlust arendatavas Läänemere strateegias?

Kui Euroopa Liidu Nõukogu andis komisjonile ülesande valmistada ette strateegia, viitas ta ka Põhjamõõtme partnerlustele. Kõnealune strateegia on siiski ELi strateegia ja nõukogu saab oma otsustega kohustada üksnes ELi liikmesriike. Samas on selge, et paljud kavandatud meetmed saavutavad oma täieliku mõju alles siis, kui need on ellu viidud koostöös Venemaaga. Mõnel juhul on vaja ka Valgevene ja Norra osalust.

Nii Venemaa kui ka Norra on üles näidanud aktiivset huvi strateegia ettevalmistamise vastu. Neid, nagu ka teisi Põhjamõõtmes osalevaid riike, on pidevalt informeeritud strateegia arendamisest. Strateegia pole mõeldud Põhjamõõtme väljavahetamiseks: Põhjamõõtme raames hakatakse lihtsalt arendama uusi partnerlusteemasid. Norra,

Debatt peaks saama läbi selle aasta lõpuks. Kas te ei arva, et selleks on

Läänemere strateegia loomine tugineb Euroopa Parlamendi 16. novembri 2006. aasta otsusele, millega parlament püüab suurendada ELis sellele piirkonnale pööratavat tähelepanu ja paremini ära kasutada sealsete riikide majanduslikke võimalusi. Algatuse eesmärk oli kujundada Läänemere piirkonna arengut edendav ja koordineeriv ELi strateegia, mis on olemuselt sarnane varasema Vahemere strateegiaga. Praeguseks on ettevõtmisest kujunemas Euroopa kirde- ja põhjaosa edasise arengu peatee.

Läänemere strateegial on neli peamist eesmärki: Läänemere ohtlikult saastuva looduskeskkonna toetamine ning selle seisundi parandamine; Läänemere majandusarengu ja -koostöö hoogustamine, mis tooks kaasa ka heaolu ühtlasema jaotuse piirkonna eri riikide vahel; parem kultuuri-, haridus- ja ka julgeolekualane koostöö; parem juurdepääsetavus ja kõitvus

Rootsi Kuningriik on avaldanud valmisolekut oma 2009. aastal algaval eesistumisperioodil koostöös Euroopa Komisjoniga Läänemere strateegia täielikult välja töötada.

Läänemere strateegia (lisainfo ja konsultatsioon): http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Venemaa ja Valgevene on olnud aktiivsed partnerid ka paljudes Interregi programmis Läänemere piirkonnas. Meil on selle üle hea meel ning vajame tõeliselt nende osavõttu strateegia elluviimisest ja kutsume neid üles väljendama oma seisukohti ka ettevalmistuste tegemise ajal. Need kolm riiki on olnud kaasatud kõikidesse üritustesse, mis ettevalmistamise käigus on seni korraldatud.

ek

Õpi koos Kalevipojaga tarbijaõigusi tundma

TEKST: KERTTU KONGAS

Novembris alanud ning 2009. aasta suveni kestev Euroopa Komisjoni poolt rahastatud laialtlevitatav kampaania teavitab tarbijaid nende õigustest.

Kokku 5,7 miljonit krooni maksma mineva kampaania abil soovitakse tõsta Eesti elanike teadlikkust Eestis ja Euroopa Liidus kehtivate tarbijaõiguste kohta ning julgustada inimesi neid õiguseid rohkem oma hüvanguks ära kasutama. Euroopa Komisjoni tervishoiu ja tarbijakaitse peadirektoraadi direktor Jaqueline Minor: „Meie peadirektooraat tegeleb valdkonnaga, mis on tarbijate igapäeveluga väga tihedalt seotud. Usume, et hästi informeeritud tarbijad panevad tõhusamalt tööle kogu siseturu. Seepärast tahamegi luua ühtsed põhiõigused, mis pakuksid kõigile ELi kodanikele ühesugust kaitset ja oleksid hõlpsasti mõistetavad, et tarbijad saaksid neile toetudes teha teadliku valiku.“ Peamiselt on see suunatud Eesti kõige aktiivsema tarbijategrupi – 21–45aastaste – informeerimiseks, kuid teavitustegevusest saavad kasu ka nooremad ja vanemad eestimaalased. Kampaanial on ka oma veebileht, mis asub aadressil www.consumer.ee/kampaania/.

Siil teab, mis on õige

Kampaania särtsakas peategelane on kõigile eestlastele ja eestimaalastele tuttav Kalevipoeg, kes satub oma igapäevaste toimetuste käigus erinevatesse probleemsetesse olukordadesse, kuhu võib ootamatult sattuda igaüks. Sarnaselt rahvuseeposele on siingi Kalevipoja abiliseks siil, kes jagab mehepojale tarkusi tarbija õigustest Euroopa Liidus. Idee autori, reklaamifirma Brilliant hinnangul köidab armastatud kangela, Kalevipoja ja siili tänapäeva toomine inimeste tähelepanu ning tutvustab neile tarbijaõiguste mõnevõrra kuiva teemat läbi huumoriprisma. „Kahjuks ei ole Eesti ettevõtjatele tarbijate

huvid kõige olulisemad ja seetõttu on tarbijate teadlikkust vaja tõsta,“ rääkis Tarbijakaitseametis tarbijapoliitika ja avalike suhete osakonna juhataja Hanna Turetski-Toomik ning lisas, et tarbijate teadlikkus on Eestis viimastel aastatel küll tõusnud, kuid tarbijad vajavad julgustust oma õiguste eest seismiseks.

Turetski sõnul ei mõtle tarbija oma õigustele ennetavalt, vaid teeb seda alles siis, kui puutub kokku konkreetse probleemiga. „Sellises situatsioonis peaksid inimesed julgema oma õiguste eest seista. Oluline on just see, et nad teaksid kuidas käituda ja mida probleemide ilmnmisel ette peaks võtma. Ära ei tohi unustada, et kergekäeliselt ei sõlmitaks kirjalikke ega elektroonilisi lepinguid ning oldaks teadlikud, et ostu tõendamiseks on vajalik ostutšekk.“

Kui teadlik on Eesti tarbija?

Selle aasta aprillis tehtud uuringu tulemused näitasid, et teemad, millega Eesti tarbijatel kõige rohkem probleeme tekib, on kaupade ja teenuste ebakorrektsed müügihinnad, sh ka (soodus)kampaaniahinnad, ebakorrektned ja eksitavad märgistus ning eksitavad reklaamid ja ebaausad kauplemisvõtted. Uuringust selgus, et tarbimisalast infot soovitakse rohkem selle kohta, millised on inimeste õigused toodete tagastamisel ja garantiiga seotud teemadel, ning kuidas ja kust leida abi kaebuste esitamisel. Samuti toodete ohutusküsimused, millised on korrektsed müügihinnad ja tootemärgistus ning eksitavad reklaamid ja ebaausad kauplemisvõtted.

Tarbijakaitseameti tellitud ja Konjunktuuriinstituudi poolt käesoleva aasta kevadel läbi viidud uuringu kohaselt on 84%

eestimaalastest teadlikud Eesti tarbijakaitse seadusest, ent ainult 13% on seda osaliselt lugenud. Seda, kuhu probleemide puhul pöörduda, teavad küll veidi üle poolte osalenutest; sellest hoolimata soovib 75% tarbijaõiguste kohta siiski rohkem infot saada.

TNS Emori kevadisest uuringust selgus, et inimeste teadlikkus Euroopa Liidu tarbijaõiguste kohta on üllatavalt madal ning enamused arvavad, et nende õigused ei ole kaitstud. Paljudel tarbijatel on esinenud küll probleeme, ent harva vaevutakse kaebust esitada. „Seda nii tarbijate teadmatusest kui sellest, et ettevõtmine nõuab nende arvates liigset aega, vaeva ja ka närve. Probleemi puhul tuleb kõigepealt pöörduda kauplusesse või müüja poole, kellelt toode on ostetud,“ selgitas kampaania pressiesindaja Maily-Maria Kivisel ning lisas, et oluline on, et inimesed teaksid kuhu pöörduda ja kust leida detailset infot, kui selleks vajadus tekib.

Hanna Turetski hinnangul on kampaaniatel teavitustöös küll oma roll, kuid tege-
likkuses tuleks tarbijaõigustega seonduvaid teemasid käsitleda võimalikult varajases east alates. „Kindlasti peaks kaasama nii kodud, lasteaiad kui ka koolid. Kuna tege-
mist on iga päev meid kõiki puudutavate küsimustega, tuleb käsitleda seda kui praktilist õpet elus hästi hakkama saamiseks,“ selgitas Turetski „Üldhariduskoolide õppekavades on juba hetkel tarbijate õiguste ja teadlikkusega seotud konkreetsed teemad. Sama tava järgitakse ka nii ELis kui ka mujal maailmas ja eraldi on välja töötatud ka vastavad tarbijaharidusprogrammid.“ www.nupukas.ee ja www.dolceta.eu on ainult mõned näited nendest. ek

oNu ★23443★ UNO		ESE	NOOT	ELU- KUTSE		HENRI JA AVE	KES KINKIS ANULE SIPSIKU?	DO-RE-...	PIIR- KOND				
	↓	↓	↓	↓	KIKU AIN JA MERLE	↓	↓	↓	↓	↓			
EESTI ON SINU ...	→				↓		NAISE- NIMI KERGE EHITIS	→					
ÜHTE- MOODI TÄHED	→		EUROOPA MEISTER KURI	→		PROUA 	→	AILI JA NEEME OTT SARAPUU	→				
VELLO TÄHT	→	TOOMAS TONISTE SUUR ARV	↓		SÕIDUK ANNE VESKI	↓		↓	OLIVIA SAAR				
KUSTI ÕDE	→	↓		... JA ÜLEVALT LINN	→			NOOT HUNT	→				
				↓				NOOT	→				
	→				KUUM KOHT AKTSIA- SELTS	→			LAUPÄEV PANE JUURDE!	→			
NING	→		POST LAURI TÄHT	→	↓		RIIETUS- ESE	→					
	→		↓			MUST AINE	→						
					SIRGE TÄHT	→	USKU- MINE ERIKA ESOP	→					
					NORTH- EAST	→		↓	ÜHTE- MOODI TÄHED	→			
						→					AASTA ONU ...	→	
					SULEVI TÄHT	→			KELL ANTS RAUD	→		↓	
					MEHE- NIMI	→			↓				
	→												

Anna-Stina Treumund
"Bedtime Stories, Gerda"
2005

Lea Tui
"Mano Draugiai"
2008

Helen Melesk
"Comfort Zone Mugavustsoonis"
2007

Fototudengite näitus võrdleb Euroopa riikide kultuuri kodumaisega

TEKST: MARCO LAIMRE
EKA FOTOOSAKONNA JUHATAJA

Euroopa Liidu maja infokeskuses eksponeeritav näitus "Täppidega tähed säravad" on Eesti Kunstiakadeemia (EKA) fotograafia osakonna tudengite visioon sellest, kuidas nende tööd suhestuvad mõne teise kontekstiga.

Näituse idee tekkis, kuna enamus EKA fototudengeid on kasutanud võimalust viibida Euroopa Komisjoni kõrgharidusele suunatud programmi ERASMUS raames mõne teise Euroopa Liidu riigi kunstikõrgkoolis. Kindlasti sisaldub esitatud töodes noorte fotokunstnike isiklik ja originaalne vaatenurk elule ja kunstile eksiilis, ent kuivõrd see erineb tavapärasest, jääb vaataja otsustada.

Osalevad kunstnikud Berit Teeäär, Helen Melesk, Karel Koplimets, Lea Tui, Anna-Stina Treumund ja Sigrid Viir jagavad oma eriarvamusi Praha, Vilniuse, Brüsseli, Amsterdam ja Karlsruhe kohta.

Näituse pealkiri on tuletatud ühelt poolt eesti tähestiku täpitähtede ja euroliidu tähepärgast sümboli „kokkupõrgatamisest“, teisalt aga Majakovski-teemalisest parafraasist, et „kui täppe tähtede peale sätitakse, siis järelkult on neid kellelegi vaja.“ Näituse „Täppidega tähed säravad“ probleemistiku saabki kokku võtta ühtluse ja unifikseeriva kultuuriruumi ning lokaalse eripära võrdlusena.

Kuni 4. detsembrini sai näitusega tutvuda EL-i maja infokeskuses. Pärast seda viiakse näitus aastaks Eesti maakondadesse ringlema. **ek**

Prantsuse kunstitudeng hindab kõrgelt Eesti kultuurimaastikku

TEKST: KERTTU KONGAS

Mathilde Curdel on 23-aastane uudishimulik prantsuse tütarlaps, kes lendas romantilisest Pariisist otse Tallinna kargesse sügisese, et õppida pool aastat Eesti Kunstiakadeemias ERASMUSE programmi raames vabasid kunste. „Mind huvitavad just sellised riigid ja olukorrad, kus ma varem olnud ei ole ning kus mulle tavapäraseid asju tehakse hoopis teisiti,“ on tüdruk saanud kogemusega rahul.

Pariisis õpib Mathilde Université Paris & Saint Denis' plastilise kunsti osakonnas. Kahte kooli võrreldes toob Mathilde välja, et Prantsusmaal omandatav kunstiharidus on lisaks selle kunstilisele poolele ka väga teoreetiline, kuid Eesti Kunstiakadeemia (EKA) kunstiharidus pigem tugeva kunstipärase rõhuga. Samuti on siin kunstiteadmistele nälgas tudengile pakutav ainetepagas tunduvalt mitmekesisem.

Miks just Eesti?

„Tahtsin avastada midagi väga erinevat sellest harjumuspärasest keskkonnast, kus ma üles olen kasvanud, ning siin olles on mul võimalus tutvuda ka Eesti naaberriikidega –näha teisi Baltimaid ja Põhja-Euroopat, mille kohta mul varem vaid hägune ettekujutus oli,“ selgitas Mathilde.

Nagu ka arvata võib, ei olnud Mat-

hilde enne siitulekut Eesti kohta midagi märkimisväärset kuulnud, veidi rohkem räägiti Prantsuse meedias väikesest Ida-Euroopa riigist siis, kui Baltimaad kolmekesi Euroopa Liitu astusid. „Enne siia tulemist tein küll veidi taustauuringut riigi ajaloost, poliitilise korra ja kultuuri kohta, kuid minu idee oli kõike läbi kogemuste õppida just kohapeal.“

Selle Eestiga, mis jääb Tallinnast välja poole, on Mathilde kahe ja poole kuu jooksul põgusalt juba tutvunud ega väsi kordamast, kui ilus loodus ja huvitav arhitektuur meil siin on. Küllastanud on ta näiteks sümfaatset väikelinna Viljandit ja maagilist Saaremaad ning ta plaanib kevadel kindlasti kasvõi korraks tagasi tulla, et kogeda ka kevadist Eestit. Veel on Mathilde lühikese aja jooksul käinud Soomes, Lätis ja Rootsis ning kavatseb lähiajal jõuda ka

Leetu ning kohalikesse linnadesse Tartusse ja Narva.

Meil on nii, teil on naa ..

Mathilde'i hinnangul on elu, inimesed ja õppimine Eestis ja Prantsusmaal tõepoolest väga erinevad ning kõige rohkem hakkab silma just see, kuidas inimesed omavahel suhtlevad ja läbi saavad. „Inimesed on siin nii ujedad, mis oli minu jaoks alguses väga üllatav, kuna olen harjunud hoopis teistsuguse – elavama ja vahetuma – keskkonnaga. Samas on õppejõud ja kaastudengid koolis väga sõbralikud ja abivalmid, lihtsalt tänavatel on veel esialgu harjumatu raske inimestega jutule saada,“ rääkis tüdruk ning rõhutas, et kuigi Eestis on inimestega keerulisem kontakti saavutada ning nendega niisama lobiseda, on siinsed inimesed siiski väga abivalmid.

Tuleb lihtsalt natuke rohkem aega varuda ning inimesi tundma õppida.

Kahe pealinna vaheline erinevus joonistub kõige selgemalt ning esimese asjana välja, kui kõrvutada nende mastaape: kui Pariisis tuleb punktist A punkti B saamiseks kasutada peaaugult alati metrood, siis Tallinnas on asukohad enamvähem jalutuskäigu kaugusel. „Mulle nii väga meeldib Tallinna vanalinna keskaegne arhitektuur ja see kummaline eripära, et keskusest välja jõudes avaneb pilt, kus puudust kirik seisab klaashoone kõrval!“ Loomulikult ei jäta Mathilde mainimata ka Eesti imelist loodust: „Eesti on nagu väike muinasjuturiik,“ õhkab ta.

Räägime lisaks Tallinna ja Eesti võlu-tele ka sellest, kuidas näeb välja üliõpilaste elu siin ja seal. Tüdruku jutust selgub, et kuigi tegemist on kahe äärmiselt erineva riigiga, ei lahkne see valdkond suuresti sellest, millega ta kodumaal harjunud on. Vast see, et Eestis on ülikoolide erinevad

osakonnad omavahel rohkem ühendatud ning seeläbi inimesed, nii õppejõud kui ka tudengid, suhtlevad üksteisega seetõttu ka rohkem ning intensiivsemalt. „Olen nii rahul, et võin siin koolis võtta ükskõik milliseid aineid – saan seeläbi eksperimenteerida rohkem ning katsetada erinevaid valdkondi. Pariisis ei ole see niimoodi võimalik – EKA on aga kool kunstnikele, siin pühendatakse puhtale kunstile.“ Veel meeldib Mathilde'ile, et Eestis kasutatakse paljuski just „vanakoolimaid“ õppematerjale. „Mulle meeldib, et õppetöö ei ole täies mahus viidud üle arvutitele.“

Eestis eksperimenteeritakse rohkem

„Kuigi kaks riiki ja ka koolid on väga erinevad, lahtuvad noored oma meelt küll täpselt ühte moodi – istutakse baarides ja käiakse pidudel, teatrites, näitustel jne.“ Erinevus tuleb välja jälle mastaapide juures – Pariisis on muuseumid, näitusesaalid ja erinevaid kultuuriüritusi kordades rohkem,

EL-i üliõpilasvahetuse programm ERASMUS

Osaleda võivad kõik Erasmus ülikoolihartat omavate kõrgkoolide vähemalt teise aasta üliõpilased, kellel on mõne programmis osaleva riigi kodakondsus või Eesti Vabariigi alaline elamislooma. Vahetusperioodi pikkus on pool aastat kuni aasta ning ühe tudengi kohta on üks stipendium.

Erasmuse programmis osalenud tudengite kogemusi vahendab ning vajadusel abistab nõu ja jõuga organisatsioon Erasmus Student Network (ESN), mille osakonnad tegutsevad nii Eestis www.esn.ee kui ka mujal Euroopas (www.esn.org).

Igal ülikoolil on eraldi programmiga tegelev isik, kelle käest vajadusel saab küsida lisateavet. SA Archimedes, mis programmi koordineerib, asub Tallinnas, L. Koidula 13A.

kuid see-eest hindab Mathilde väga seda, mida Tallinn talle kultuurivallas pakub.

„Siinne kultuurielu on tõepoolest väga põnev ja nii erinev sellest, mis Pariisis toimub. Mulle meeldib käia näiteks Kanuti Gildi saalis, Kultuurikatlas ja Kultuuritehases Polymer – prantslastele tähendab kultuur pigem traditsioonilist, klassikalist ja intellektuaalset kunsti, aga Eestis tegeletakse rohkem eksperimentaalkunsti ja kunstilisema kunstiga.“ Eestlaste kunstis pidavat olema kõige rohkem tunda just vabadust ja sellele rõhumist, samuti sisetunnet julgust teha eksperimentaalsemat kunsti. Mathilde on väga rahul, et saab väärtusliku kogemuse võrra rikkamaks, mis aitab tal omakorda end arendada.

Vastuseks küsimusele, kas talle Eesti toit meeldib, naeratas Mathilde ujedalt ja kõhkleva ilmel. Aga prantsuse juustust ja krõmpsuvast saiaist tunneb ta küll puudust, lausa nii palju, et küpsetas üks päev ise kodus „selle õige“ pika saia valmis. **eh**

Prantsusmaa hoolitseb eurooplaste ühtsuse eest

Viimase poole aasta ülesanne ei ole Prantsusmaale sugugi võõras ega ammugi mitte uus: juba 1945. aastast alates on Euroopa ülesehitamine olnud Prantsuse Vabariigi välispoliitika üks peamisi prioriteete. Sama üllast ideed kannab riik ka tänapäeval. Prantsuse Suursaadiku Eestis, Daniel Labrosse'i sõnul on prantslaste ja Prantsusmaa esmatähtis eesmärk saavutada kõigi eurooplaste rahulolu ja omavaheline läbisaamine. „Eurooplased on läbi ajaloo ning ennekõike läbi tuleviku omavahel tugevalt ühendatud: meil on üks turg ja üks liit,“ rõhutas suursaadik.

Prantsusmaa seadis endale eesistujaperioodiks neli põhilist prioriteeti: energia ja kliima, migratsiooniküsimused, põllumajandus ning julgeoleku ja kaitseküsimused. Kahjuks ei lähe kõik alati nii nagu planeeritud ning elu kirjutas prantslaste eesmärkidesse omapoolsed lisapeatükid: iirlaste raudne „ei“ Lissaboni lepingule, Gruusia sõjaline konflikt ja ülemaailmne finantskriis seadsid eesistumise perioodi uude perspektiivi. „Tööd on seetõttu küll palju rohkem kui tavaliselt, kuid see ei takista seatud prioriteetidega tegelemist – näiteks toimus 4. novembril Prantsusmaal Vichy's integratsiooniministrite kohtumine, kus arutati just Euroopa põhiväärtuste edendamise, ümberasujate keeleoskuse ja nende

võimaluste üle omandada haridust ja osaleda tööturul,“ selgitas Labrosse.

Kuna eesistumisaeg on vaid kuus kuud ning selle ajaga ei jõua teadupärast väga palju ja püsivat korda saata, siis alustati juba varakult koostööd ka järgmiste eesistujariikide Rootsi Kuningriigi ja Tšehhi Vabariigiga.

Haute couture ja lennumasinad

Kuigi hetkel on finantskriis halvanud enamiku riikide majandused, saab siiski öelda, et Prantsusmaa majandus on aastate jooksul olnud väga edukas ja uuenusmeelne ning peab vastu ka karmimale kliimale. Arvestuslikult, sisemajanduse koguprodukti järgi, on Prantsusmaa maailma majanduse neljas jõud. Riigi tugevamateks valdkondadeks on transport, telekommunikatsioon, kosmose- ja infotehnoloogia, põllumajandus- ja toidutööstus, farmaatsiatooted, pangandussektor, kindlustus ja turism. Mainimata ei saa kindlasti jätta luksustoodangut, mille poolest Prantsusmaa just enamusele tuttav on: marokäänahatööstus, iga-aastased *haute couture* moekollektsioonid ja -suunad, parfumeeriatooted, veinid ja konjakid.

Peamisteks ekspordiartikliteks on vein, autod, lennumasinad, autode tagavaraosad, ravimid ja elektroonikatooted. Sisse veavad

prantslased peamiselt autosid, naftatooteid, automaatikaseadmeid. Tähtsamateks kaubanduspartneriteks on Ameerika Ühendriigid, Suurbritannia, Saksamaa, Hispaania ja Norra.

Üldiselt on Prantsusmaa väga arenenud tööstusriik, millel on ka efektiivne ja arengujõuline põllumajandus ning hulgaliselt metsamaad. Prantsusmaa kõige konkurentsivõimelisem tööstussektor on ehitus ning seejuures kuulub Euroopa suurimate ehitusfirmade hulka lausa viis Prantsuse ettevõtet: Bouygues, SGE – Vivendi, GTM-Grupp, Eiffage ja Colas.

Kuigi eestlane on harjunud Euroopas avaneva pildiga, kus metsaga kaetud alad moodustavad vaid imeväikese osa riigi pindalast, on ligi 1/3 Prantsusmaast kaetud salude ja metsadega, mis on Euroopa ühe metsasõbralikumaa riigi (pool territooriumist) Eesti kõrval päris hea näitaja.

Teaduse tormiline areng

Prantsusmaa jõupingutused teadusevallas on märkimisväärsed: riik kulutab teadusuuringutele ja üleüldisele arengule ca 2,2% SKP-st, mis tõstab Prantsusmaa OECD riikide hulgas Jaapani ja Ameerika Ühendriikide järel auväärsele kolmandale kohale. Teadusuuringuid finantseerib 46% ulatuses avalik sektor, mis kindlustab

TEKST: KERTTU KONGAS

Prantsusmaa on tuntud peamiselt prantslaste romantilise meele, veinide, hõrkude toitude ja Eiffeli torni kaudu. Käesoleva aasta suvest kuni aasta lõpuni on riigil olnud aga vastutusrikas lisaülesanne – olla Euroopa Liidu eesistujariik. Mis riigi ja mis poliitikaga siis Prantsusmaa puhul täpsemalt tegu on?

suurte riiklike teaduskeskuste toimimise. Ülejäänud 54%, sh –teadusuuringud, mis keskenduvad kõrgetasemeliste tehnoloogiaharudele nagu lennukite ja kosmose-laevade ehitus, farmaatsia, autoehitus, sidevahendid ja täpsusriistad, finantseerib erasektor.

Prantsuse sotsiaalkindlustussüsteem loodi 1945. aastal ning see toimib ümberjagamise põhimõttel. Sotsiaalkaitsekulud moodustavad 29% SKPst ning 77% ulatuses finantseeritakse neid palgatöötajate ja tööandjate maksustamisest ja 16% ulatuses riigilõivudest ja kaudsetest maksudest. Labrosse'i sõnul ootavad prantslased keskvälitsuselt väga palju: et riik ehitaks rahvale rohkem haiglaid, lasteaedu ja raamatukogusid. „Loomulikult oleneb see, kuidas riigis asju hakatakse ellu rakendada, sellest, milline partei valimised võidab: kas domineerima hakkavad rohkem sotsiaalsed teemad või parempoolseid vaated,“ selgitas Labrosse ning lisas, et otsused, mis vastu võetakse, peavad olema tehtud pikaks ajaks, et need ka toimima hakkaksid.

Eesti kunstnikud Pariisis ja prantsuse sürrealism KUMU-s

Kahepoolsed poliitilised suhted Eesti ja Prantsusmaa vahel on head ning traditsiooniliselt ka tihedad, haarates enda alla

mitmed olulised eluvaldkonnad nagu poliitika ja majandus, kuid ka kultuur ja kunst. Diplomaatilises tähenduses toimub kahe riigi vahel korrapärane ja usalduslik dialoog. Prantsusmaa tunnustas Eestit esmakordselt 1921. aastal ning teistkordselt 1991. aastal.

„Eesti-Prantsuse suhete üheks peamiseks väljenduseks on tudengite aktiivne vahetus erinevate haridusprogrammide, näiteks ERASMUSE vahendusel ning samuti turism, mis hoogustus just pärast ELiga liitumist ja tõi väikse atraktiivse riigi prantslaste teadvusse,“ rääkis Labrosse ning andis lootust, et praeguse kliimasoojenemise jätkumisel võib Eestist vabalt saada järgmine Prantsuse Riviera. „Soojad suhted on eestlaste ja prantslaste vahel tegelikult olnud juba aastakümneid, mille üheks eredamaks ilminguks oli 1920. ja 1930. aastatel hoogustunud suur kunstike rändlaine, mil paljud Eesti kunstnikud Pariisi suundusid.“ Kahe riigi kunstialane edukas koostöö on ka tänapäeva edasi kandunud – kuni jaanuarini on KUMU-s kõigile huvilistele üles seatud põnev sürrealistlike fotode näitus, mis on koostatud Pariisis asuva Centre Pompidou kogude põhjal. Kusjuures väljaspool Prantsusmaad näidatakse seda esmakordselt.

Prantsuse suursaadik Daniel Labrosse (paremal) prantsuse kunstniku Orlani (vasakul) näituse avamisel kevadel 2008 Tallinna Kunstihoones.

Prantsuse Vabariik on Lääne-Euroopa riik, mille naaberriikideks on Belgia, Luksemburg, Saksamaa, Šveits, Itaalia, Monaco, Andorra ja Hispaania. Prantsusmaa on üks Euroopa Liidu asutajaliikmeid, kuulub NATO-sse ja on ÜRO Julgeolekunõukogu alaline liige.

Riigikord: presidentaalne vabariik
Pealinn: Pariis
Riigikeel: prantsuse
Pindala: 547 030 km²
Rahvaarv (2007): 64 102 000
President: Nicolas Sarkozy
Peaminister: François Fillon

ek

Narvas õpetatakse kõiki kõikjalt

TEKST: MAI VÖÖRMANN

Narva Kutseõppekeskuse direktor Margus Ojaots avab üksteise järel uksi – Kreenholmi tänav 45 õppekorpuse ruumid on maitsekalt renoveeritud, kaasaegselt sisustatud ja õpilasesõbralikud, just nii nagu 21. sajandi õpikeskkonnale kohane.

Silmaga on näha, et õpilased tunnevad end Kreenholmi tänava õppekorpuses mugavalt – nii aatriumis internetis surfates, multimeedia auditoriumis õpetaja kaasakiskuvat juttu kuulates, raamatukogus tundideks valmistudes, sööklas puhkepausi pidades kui ka avaras fuajees sõpru kohates. Igas majasopis, igal ajal. Kellgi heliseb siin kuidagi omamoodi – mitte ihhu ja hinge kui kreissaega lõigates, vaid rahulikult, kuid kindlalt. Kreenholmi tänava õppehoone renoveerimine maksis 125 miljonit krooni, põhiosa sellest tuli Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF). „10 000 ruutmeetrit, ruutmeetri hinnaks seega 12 500 krooni,“ nendib Ojaots kinnisvaramehhe kõnepruuki kasutades. Ega raha pole ilmast kadunud, oluline on see üles leida.

Tee euroraha juurde

Narva Kutseõppekeskust võib euroraha „leidmisel“ lausa oivikuks pidada. Küsimusele, kuidas „õiged“ projektid üles leitakse, vastab direktor tagasihoidlikult: „Eks üks kuuleb üht ja teine teist.“ Firmasaladus,

teadagi! Ka arendusjuht Jelena Lohmatova ei ava firmasaladust, ehkki direktori sõnul on just temal suur teene selles, et euroraha on leidnud tee Narva Kutseõppekeskusesse. Europrojektide loetelu on aga tõepoolest muljetavaldav. Raha on taotletud ja ka saadud personalikoolituseks, õpilaste erialaseks praktikaks, uute tegevusalade leidmiseks, teenuste ja teeninduse kvaliteedi parandamiseks, õppekavade väljatöötamiseks, seadmete soetamiseks, seminarideks ja õppelähetusteks, renoveerimiseks, täiskasvanukoolituseks jms. Üksipulgi kõikide projektide nimetaminegi võtaks tükk aega, rääkimata neisse süüvimisest.

„Aga see pole veel kõik, paljudes projektides olime või oleme praegu partnerid,“ selgitab Lohmatova ja loetleb neid, kellega koostööd tehakse – Eesti Masinatööstuse Liit, Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus, Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus, SA Innove, Saksa Goethe Instituut, rääkimata kolleegidest Paide Kutsekeskkoolist, Rakvere Ametikoolist, Pärnumaa Kutsehariduskeskusest jne. Kooli edukust näitab seegi, et Margus Ojaots ise käib

teadus- ja haridusministeeriumi suunamisel Gruusias kolleegide nõustamas, et ka sealne kutseharidus kaasaegsed jalad alla saaks. Koostööpartnereid on teistegi välisriikides – Norras, Kreekas, Soomes, Leedus, Slovakkias jm. Arvestades suurt hulka europrojekte, tundub ülimalt sümboolsena, et direktor Ojaots astus ametisse paar päeva pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga – 3. mail 2004. aastal.

Avatud maailma töölisel

Narva Kutseõppekeskuse moto on „Õpetame kvaliteetselt kõiki kõikjalt!“ Selles lauses väljendub kooli ideoloogia kõige ehedamal kujul – tööjõudu ei valmistata ette mitte ainult Narva ja Ida-Virumaa või isegi mitte ainult Eesti tarvis, vaid piltlikult öeldes ka Hiina või Austraalia ettevõtetele, Euroopa riikidest rääkimata. „Praegu, mil maailm lahti, ei hoiu kedagi jõuga paigal,“ nendib Ojaots filosoofiliselt. Esimene tömbekeskus on Narvale muidugi Tallinn – viiendik aastakäigu lõpetajatest suundub pealinna. „Minge Karl Friedrichi restorani Raekoja platsil, sealgi on meie

õpilasi,“ toob Ojaots näite. Tallinna selja taga on aga kogu maailm. Kutsehariduses on konkurents Ida-Virumaa tugev. Lisaks Narva Kutseõppekeskusele võivad õpilased valida Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse või Sillamäe Kutsekooli vahel. „Et liisk Narva kasuks langeks, tuleb pakkuda nii head haridust, et siia tahetakse tulla ja enam lahkuda ei soovita,“ räägib Ojaots. See aga tähendab, et kool peab olema õpilasekeskne ja arvestama tema vajadusi. Alustades õpetatavatest ametitest ja lõpetades võimalusega tegeleda huvitavate asjadega – miks mitte trennida end näiteks *barbeque* maailmameistrivõistluste tarvis.

Õpetatavate ametite loetelu on muljetavaldav. Ehk nagu ütleb Ojaots, kergem on öelda, mida kutseõppekeskuses ei õpetata. „Me ei õpeta sotsiaaltööd, tervishooidu, põllumajandust ja kaevureid,“ selgitab direktor. Kõikide erialade loetelu võtaks terve lehekülje, seepärast ka valik: arvuti-teenindus, multimeediatehnoloogiad, automaatika, kinnisvarahooldus, palkmaja ehitaja, tislari, keevitaja, hotelliteenindus, turismimajandus, puhastusteenindus,

tekstiilitehnoloogia, autotehnika jne. Küllap peitub just mitmekesisuses põhjus, et Narva põhikoolide lõpetajatest asus kutseõppekeskusesse õppima 46% aastakäigust. Tulemus on väärt järgimist.

Kaasaegsed praktikabaasid

Kuid kvalifikatsioon tuleb vaid siis, kui teooria on parimal viisil ühendatud praktikaga. Mitte lihtsalt nii, et õpilane mõnele 1913. aastal valmistatud tööpingile käe külge paneb, vaid et ta harjuks töötama kaasaegsetel seadmetel. Küsimusele, mis hindu direktor ise kooli praktikabaasidele annaks, vastab Ojaots: „5- või 4+ tuleb ikka ära.“ Puhtast viiest olevat veel üht-teist puudu – näiteks mõned simulatsiooniseadmed.

Paljud praktikabaasid asuvad Kalda tänav 9 õppekorpuses. Sinna pole lõplik euroremont veel jõudnud ning hoone fassaad näitab selgelt kompleksi ehitamisaastaid – kuldseid kuuekümnendaid. „Küllap siingi kõik korda teeme,“ lohutab direktor. Esialgu on pööratud õppeklasside sisustamisel kaasaegsete seadmetega.

Euroopa aitab Eesti haridust

Aastatel 2004–2006 toetati Euroopa struktuurifondidest haridust üle kuue miljoni euroga, millele on lisandunud 25% ulatuses Eesti riigi kaasfinantseerimine. Aastatel 2007–2013 rahastatakse haridus- ja teadusprogramme ning -projekte 10,6 miljardi krooni ulatuses, millele lisandub kuni 15% ulatuses Eesti riigi kaasfinantseerimine. Narva Kutseõppekeskus saab näiteks 30 miljonit krooni õppehoone renoveerimiseks ja seadmete soetamiseks.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium, Narva Kutseõppekeskus.

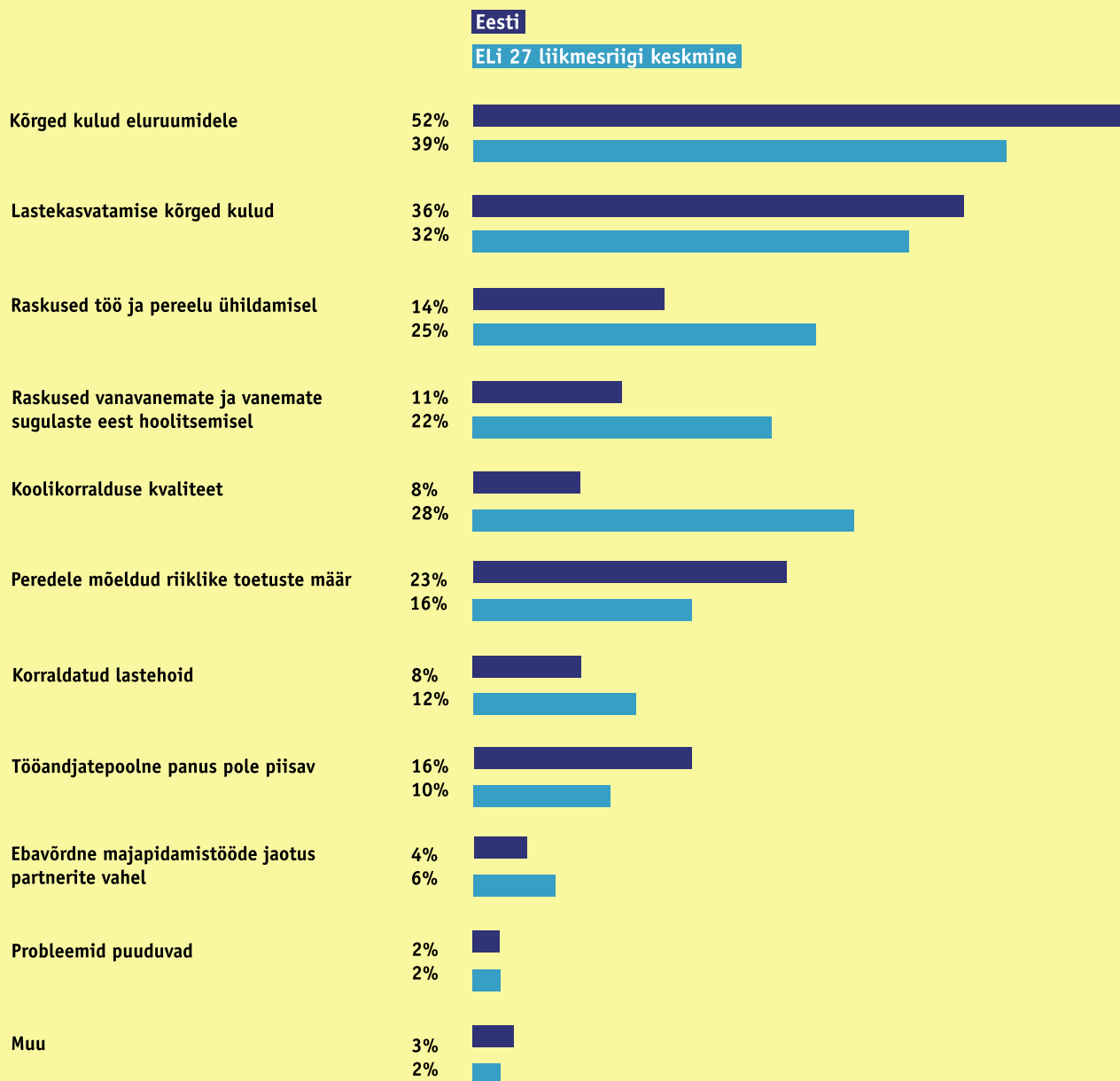
Neilgi paljudel sinised eurotähesed küljes. Uhkusega näitab direktor õmbusklassi sisustust, metallitööstusseadmeid, multimeediaõpinguteks vajalikke aparate, muudki, mis euroraha eest õppekorpustesse muretsatud. Muljetavaldav – just see sõna sobib Narva Kutseõppekeskuse iseloomustamiseks. Kui õpilased on enamuses Narvast ja Narva ümbrusest pärit, nii põhi- kui ka keskkooli lõpetajad, siis õpetajate koosseis on nii rahvuslikult kui ka geograafiliselt kirju. „Meil töötab venelasi ja eestlasi, sh ka üks, kes Gruusias üles kasvanud, varsti peaks loodetavasti meie kollektiiviga ühinema leedukas,“ räägib Ojaots. Eesti erinevatest paikadest ei tasu rääkida – õpetajaid on Jõgevast, Tartust, Tõrvast, kõrgharitud matemaatikust direktor ise tuli Narva tööle Viljandimaalt. „Et õhk liiga sumbunuks ei muutuks,“ iseloomustab Ojaots kaadrialiku põhimõtteid. Igatahes Narvas tasub õppida, sest sinne õpikeskkond vastab igati kaasaja vajadustele. **ek**

MILLISED ON PEREKONDLIKUD IGAPÄEVAPROBLEEMID ELI LIIKMESRIIKIDES?

„Perekonnaelu ja vananeva elanikkonna vajadused“
Eurobaromeeter sügis 2008

Postita oma arvamus

Millistel teemadel sooviksite edaspidi Eurokratist lugeda?

.....

.....

.....

.....

Soovin tellida Eurokrati tasuta koju.

Nimi .....

Aadress .....

.....

Vastused palume saata
EUROOPA KOMISJONI
ESINDUS EESTIS
RÄVALA 4
TALLINN 10143

või tuua lähimasse
Europe Direct infopunkti
(aadresse vt lk 3).

